

Побережний Р.О.
*кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри організації виробництва
та управління персоналом
Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»
м. Харків, Україна*

НАПРЯМИ АНАЛІЗУ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА С ПОЗИЦІЇ СПРИЯТЛИВОСТІ ДО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Стратегічна діагностика стану зовнішнього середовища є важливим елементом у процесі формування стратегій розвитку промислового і, в тому числі, машинобудівного підприємства, оскільки кожне сучасне підприємство представляє собою не тільки відкриту і складну, а ще й динамічну, відносно незалежну систему, на розвиток якої мають вплив фактори зовнішнього середовища, яке розподіляється на макрорівень, мезорівень та мікрорівень.

Слід зазначити, що оскільки процеси глобалізації сьогодні відбуваються таким чином, що макро- та мезо- рівень відіграють дуже істотну роль в життєдіяльності підприємства, особливої важливості набуває аналіз цього зовнішнього середовища з позиції його сприяєтливості до розвитку підприємств.

Найважливішим завданням аналізу зовнішнього середовища є отримання достатніх відомостей про стан і перспективи його розвитку, потреб і вимог ринку, загроз і можливостей підприємства, умов сприяєтливості до розвитку, що особливо актуально для підприємств, які перебувають в умовах невирішених протиріч. Загальними об'єктами аналізу зовнішнього середовища виступають тенденції суспільного і політико-економічного розвитку (зміни в законодавстві, державній політиці, динаміці макроекономічних показників та ін.) які не носять характеру індивідуальних проявів стосовно підприємства. Якщо зазначені показники мають позитивну динаміку на певному проміжку часу, можна зробити висновок про існування сприяєтливого загальноекономічного клімату в нашій країні.

Як показали дослідження, однією з основних умов розвитку сучасних промислових підприємств є їх наукова та інноваційна спрямованість, що потребує від підприємства збільшення обсягу ресурсів, що залучаються в інноваційний процес, розвинення мережі співпраці та кооперації з постачальниками, клієнтами, науково-дослідними організаціями, державою, іноземними та вітчизняними інвесторами, що потребує в процесі оцінки зовнішнього середовища урахування особливостей інноваційно-інвестиційного клімату зовнішнього середовища підприємства, в якому функціонує підприємство.

Тому доцільно поряд з аналізом загального стану розвитку економіки країни проводити аналіз зовнішнього інвестиційно-інноваційного оточення підприємств машинобудування, об'єктом якого будуть виступати фактори, що характеризують:

сприяєтливість до розвитку інноваційно-інвестиційного макросередовища (середовища непрямого впливу);

сприяєтливість до розвитку інноваційно-інвестиційного мікросередовища (середовища прямого або безпосереднього впливу).

При цьому, до інноваційно-інвестиційного середовища непрямого впливу доцільно відносити систему умов і факторів, що проявляються на регіональному рівні та відображають інноваційно-інвестиційну привабливість регіону як його інтегральну характеристику з позицій перспективності фінансування наукових та науково-технічних робіт, рівня прибутковості інвестицій, рівня інвестування іноземних та вітчизняних інвесторів, експортно-імпоротної орієнтованості нової та інноваційної продукції, рівня інвестиційних ризиків та наукового потенціалу.

З цього виходить, що чим вище рівень інноваційно-інвестиційної привабливості регіону, тим краще умови для підвищення активності процесів капіталовкладень (як на ринку реальних так і фінансових інвестицій) на основі зацікавленості підприємств у результатах інвестування, які матимуть не тільки економічні, а й соціальні наслідки, що в свою чергу сприятиме підвищенню інноваційної активності машинобудівних підприємств як найбільш дієвого напрямку розвитку.

Зовнішнє інноваційно-інвестиційне середовище прямого впливу доцільно відображати як систему умов і факторів, які формуються в процесі відносин підприємства з контрагентами, і на які воно може впливати в процесі безпосередніх комунікативних зв'язків [1]. Для цього запропоновано розглядати підприємство та його вплив з позицій активного учасника інноваційно-інвестиційного ринку, тобто через його обізнаність та об'єктивну складову іміджу як інноваційно спрямованого підприємства [2].

Слід зауважити, що імідж має дві основні складові: «одна є об'єктивною і зумовлюється результатами діяльності підприємства, друга залежить від суб'єкта і його обізнаності щодо цих результатів» [2, с. 36]. При цьому необхідно відзначити, що «...імідж є результатом впливу, який більшою мірою зумовлюється здобутками суб'єктів господарювання та враженнями від них» [2, с. 28]. В нашому дослідженні до таких здобутків машинобудівного підприємства, як активного учасника інноваційно-інвестиційного ринку, доречно відносити обсяг реалізованої інноваційної продукції (робіт, послуг) що є новою як для самого підприємства так і для ринку, обсяг нової та інноваційної продукції, поставленої на експорт та переданої у країни дальнього зарубіжжя, обсяг інвестицій вітчизняних та іноземних інвесторів у загальному об'ємі витрат на інновації та т. ін., які відображають «зовнішній, реальний та привабливий» інноваційно-інвестиційний імідж підприємства.

Чим вища інноваційно-інвестиційна привабливість іміджу машинобудівного підприємства, тим більше шансів у підприємства привабити стратегічних партнерів, залучити додаткові інвестиційні ресурси, довести високий рівень професіоналізму менеджменту. При цьому, зворотній вплив інноваційно-інвестиційного мікросередовища в плані сприятливості до розвитку таких підприємств проявляється в підвищенні активності органів державного управління для вирішення питань про доцільність затвердження інвестиційних проектів і надання пільг суб'єктам підприємництва, кредитно-фінансових установ та інших інвесторів для визначення умов співпраці й доцільності своєї участі в інвестиційно-інноваційних процесах конкретного підприємства.

На основі цього, запропоновано проводити оцінювання зовнішнього середовища з позиції його сприятливості до розвитку машинобудівних підприємств з врахуванням загального та інноваційно-інвестиційного середовища (прямого та непрямого впливу) (рис. 1) за рівнем та динамікою змін показників, які рекомендовано науковцями для проведення такого аналізу.

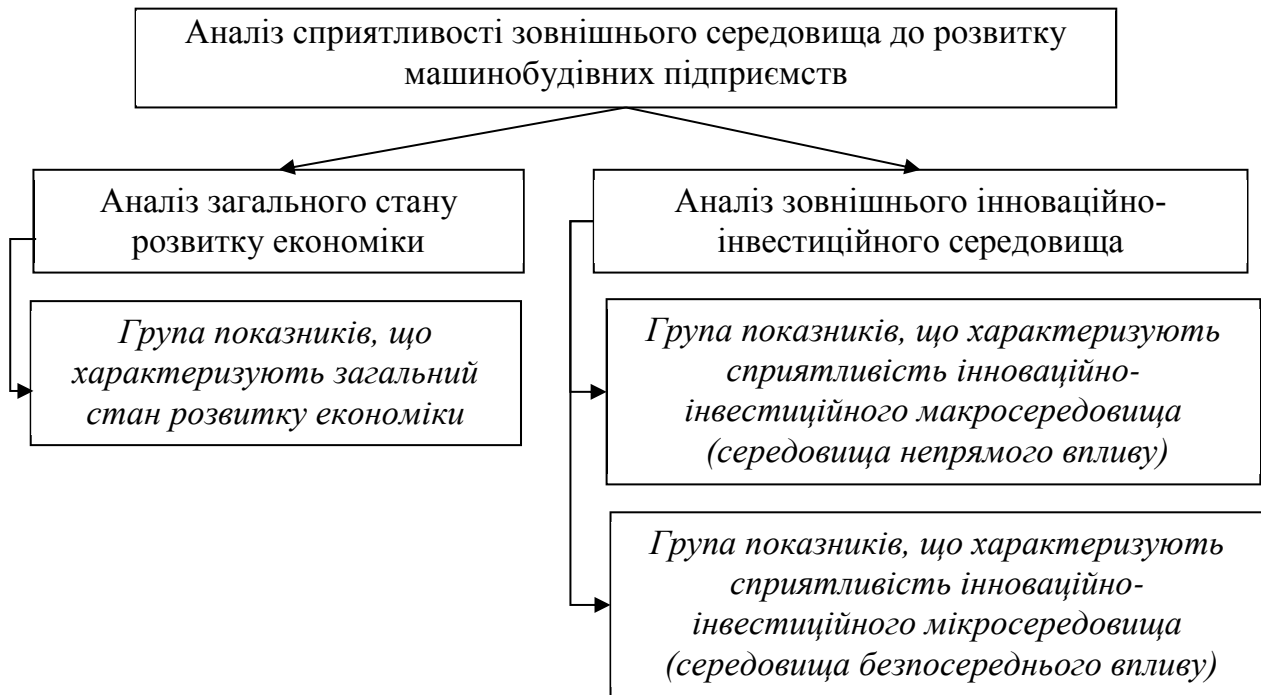

Рис. 1. Групування показників оцінки сприятливості зовнішнього середовища до розвитку машинобудівних підприємств

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Мелень О. В. Інноваційні та інвестиційні процеси на промислових підприємствах України: сучасний стан і передумови розвитку: монографія / О. В. Мелень, Л. С. Стригуль. – Харків: Щедра садиба плюс, 2014. – 375 с.
2. Пономаренко В. С. Управління іміджем підприємства: монографія / В. С. Пономаренко, О. О. Ястремська. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2012. – 240 с.